

**UTOLJÁRA LÁTHATOD
VESZÉLYEZTETETT
NÖVÉNYEK
ÉS ÁLLATOK**

ANITA GANERI

TARTALOM

- 5** NÖVÉNYEK
- 6** A KIHALÁS SZÉLÉN
- 8** ATTENBOROUGH KANCSÓKÁJA
- 10** NAGYLEVELŰ MAHAGÓNI
- 12** VADKÁVÉ
- 14** SZOKOTRAI SÁRKÁNYFA
- 15** GOLFLABDA KAKTUSZ
- 16** ÓRIÁS MAJOMKENYÉRFA
- 18** JÁDE LIÁN
- 19** MEDÚZAFA
- 20** CHILEI ARAUKÁRIA
- 22** TÖRPE TÜNDÉRRÓZSA
- 23** ÁGASTÖRZSŰ ALOE
- 24** RAFLÉZIA
- 26** SÍNAI KANKALIN
- 27** SNOWDONIAI HÖLGYMÁL
- 28** TITÁNBUZOGÁNY
- 30** VELVÍCSIA
- 31** NYUGATI FÖLD ALATTI ORCHIDEA
- 32** TÉRKÉP ÉS TOVÁBBI INFORMÁCIÓK

- 33** ÁLLATOK
- 34** A KIHALÁS SZÉLÉN
- 36** VAD KÉTPÚPÚ TEVE
- 38** KESKENYSZÁJÚ ORRSZARVÚ
- 40** KÍNAI ÓRIÁSSZALAMANDRA
- 42** ÖRDÖGLYUK FOGASPONTY
- 44** ÓRIÁSÍBISZ
- 46** ÉSZAKI SZŐRÖSORRÚ VOMBAT
- 48** KAKAPÓ
- 50** KÉRGESTEKNŐS
- 52** HEGYI CSIRKE
- 54** TIGRIS
- 56** NYUGATI SÍKVIDÉKI GORILLA
- 58** VAQUITA
- 60** TÉRKÉP ÉS TOVÁBBI INFORMÁCIÓK
-
- 61** FOGALOMTÁR
- 63** NÉV- ÉS TÁRGYMUTATÓ

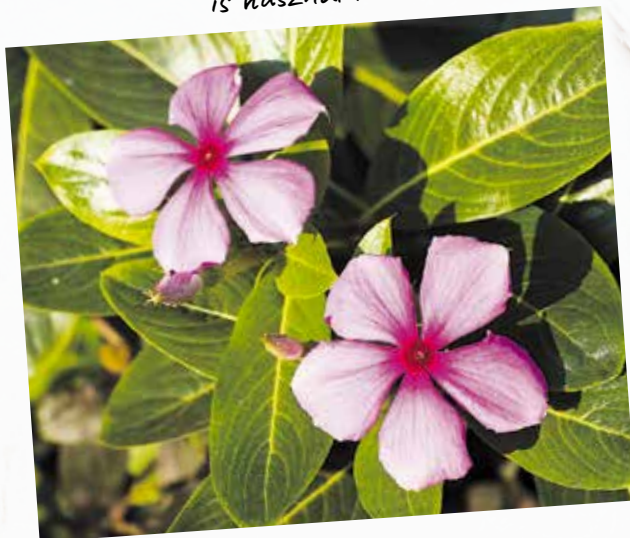
NÖVÉNYEK

A KIHALÁS SZÉLÉN

Világszerte több tízezer növényfaj van eltűnőben, az óriási fáktól a legapróbb orchideáig. Az élőhelyek lerombolása, az illegális növénygyűjtés és a nem őshonos fajok térnyerése mind veszélyeztetik fennmaradásukat. Egyes fajokat, amelyek a Föld kevésbé ismert zugaiban élnek, csak most fedeztek fel.

A Madagaszkárról származó rózsás meténg olyan vegyi anyagokat tartalmaz, amelyeket a daganatos betegségek gyógyításában is használnak.

ÉRTÉKES NÖVÉNYEK

Bolygónk minden szegletén megtalálhatók a növények – a vadonban, a kertekben és a városokban is. Nélkülük nem lenne élhető a Föld. A növények látnak el minket a légzéshez szükséges oxigénnel és étellemmel. Nekik köszönhetünk egyes üzemanyagokat, ruházati és építőipari alapanyagokat és számos gyógyszert is.

ELTŰNŐ ERDŐK

A Föld leginkább veszélyeztetett fajai a trópusi esőerdőkben élnek. Az esőerdőket aggasztó gyorsasággal irtják, hiszen értékes faanyaghoz és az állattartáshoz szükséges területhez lehet így hozzájutni. A növény- és állatfajok fele esőerdőkben él, közülük számos faj már kipusztult. Életbevágóan fontos szerepük van, hiszen óriási mennyiségű, a globális felmelegedést okozó szén-dioxidot nyelnek el.

Az erdőirtás világszerte érinti az esőerdőket.

Magok ezrei, például ennek a Madagaszkáron élő utazó pálmának a magjai is, megtalálhatók a Millennium Magbankban.

MAGBANKOK

Számos veszélyeztetett növényfaj magjait botanikus kertekben őrzik. Ez azt jelenti, hogy a tudósok akkor is tudnak a magból növényt létrehozni, ha a természetes környezetükben már kipusztultak. A világ legtöbb magját a londoni Kew Gardens növénykertben található Millennium Magbank tárolja. A cél az, hogy 2020-ra a világ növényfajainak negyede – ez kb. 75 ezer faj – megtalálható legyen itt mag formájában.

ATTENBOROUGH KANCSÓKÁJA

(*Nepenthes attenboroughii*)

Az Attenborough kancsókája egyetlen helyen él a világon: a Fülöp-szigeteken található Victoria-hegy oldalában. A növényt 2007-ben fedezték fel, és David Attenborough-ról, a híres angol természettudósról nevezték el. Csupán néhány száz példány él vadon.

HÚSEVŐ NÖVÉNY

A kancsókák húsevő növények. Leveleik nagy, harang alakú kancsót formálnak, peremük síkos. A rovarok becsúsznak a kancsóba, ahol az emésztőnedvek feldolgozzák az áldozatot.

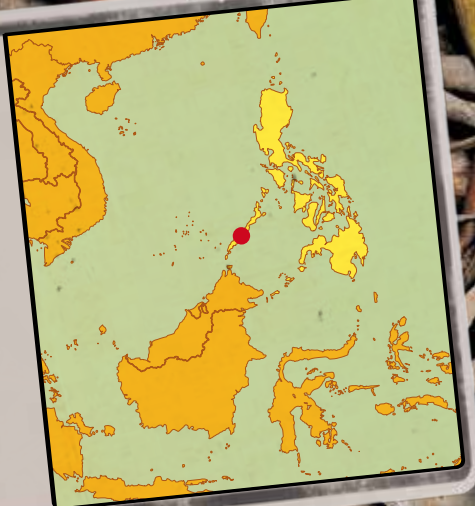
Az Attenborough kancsókája hatalmas, akár a kezünk is befér, így nemcsak nagy testű rovarokat, de akár kisebb emlősöket, például cickányokat is el tud kapni.

ADATOK

HELYSZÍN: VICTORIA-HEGY,
FÜLÖP-SZIGETEK

**VADON ÉLŐ
PÉLDÁNYOK SZÁMA:**
300-500

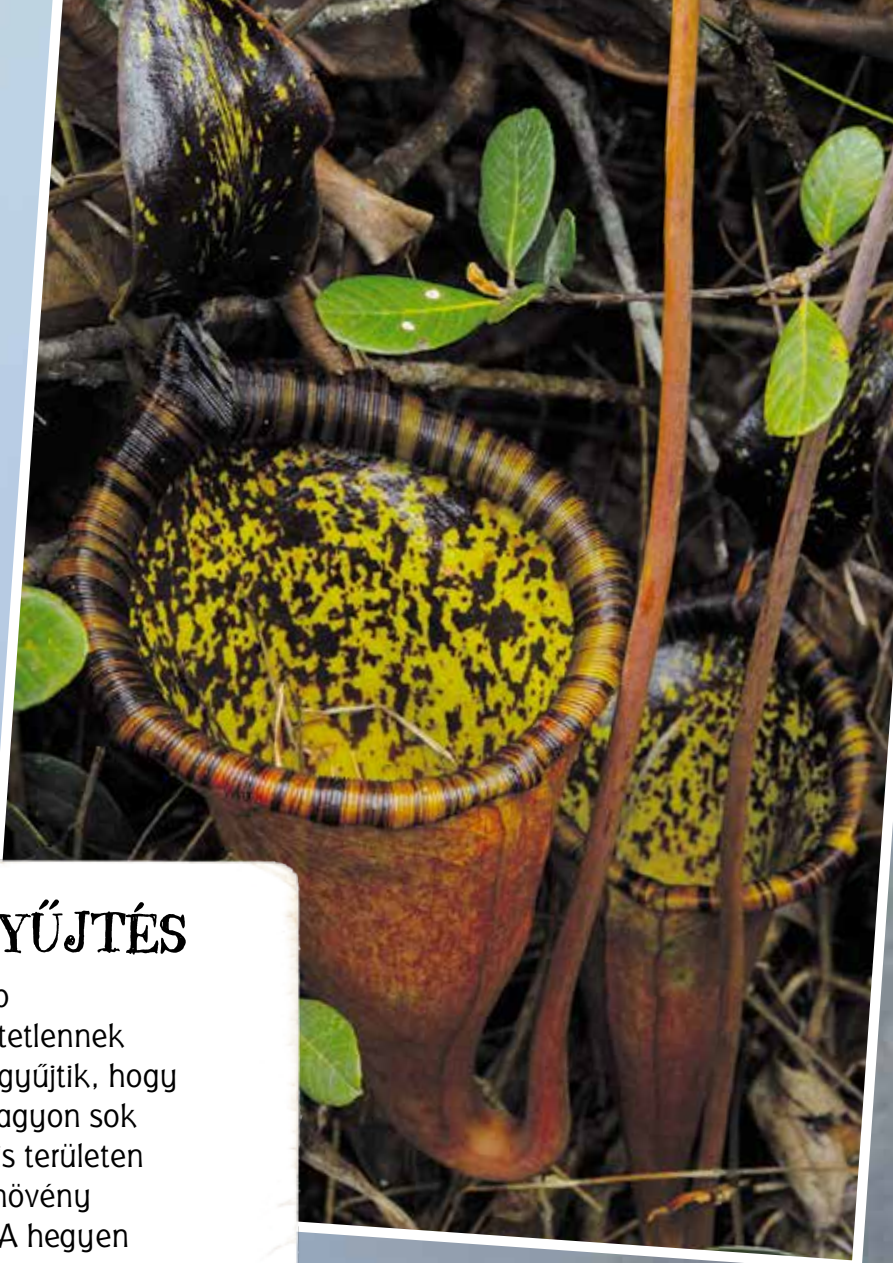
**VESZÉLYEZTETŐ
TÉNYEZŐ:** NÖVÉNYGYŰJTŐK

VESZÉLYBEN

Az Attenborough kancsókáját egy brit botanikusokból álló csapat fedezte fel. Két misszionárius tett nekik említést a növényről, akik megmászta a Victoria-hegyet. A botanikusok a növényt a hegycsúcshoz közel találták meg, és az expedíció során egy másik kancsókafajt is felfedeztek, amelyet vadon már 100 éve nem látott senki.

↙ Az Attenborough kancsókája a Victoria-hegy ködös lejtőin él.

ILLEGÁLIS NÖVÉNYGYŰJTÉS

Az Attenborough kancsókáját leginkább a növénygyűjtők veszélyeztetik. Elérhetetlennek tűnő élőhelye ellenére rendszeresen begyűjtik, hogy üvegházban neveljék, hiszen később nagyon sok pénzért lehet értékesíteni. Mivel csak kis területen él, és nagyon lassan nő, akár néhány növény begyűjtése is komoly károkat okozhat. A hegyen nikkkel bányászatát tervezik, ami szintén veszélyezteti a növény élőhelyét.

SÜRGÖS BEAVATKOZÁS

A kancsókák számos faja veszélyeztetett. Megmentésükre Steward McPherson botanikus létrehozta az Az Élet Bárkája (Ark of Life) nevű szervezetet. Ő volt az Attenborough kancsókáját felfedező tudósok egyike. Célja, hogy a világ botanikus kertjeinek közreműködésével hozzanak létre olyan kancsókagyűjteményeket, vagyis „bárákat”, ahol ezek a növények akkor is tovább élhetnek, ha a természetben már kipusztultak.

NAGYLEVELŰ MAHAGÓNI

(Swietenia macrophylla)

Közép- és Dél-Amerika esőerdeinek egyik legmagasabb fája, a nagylevelű mahagóni, akár 60 méter magasra is megnőhet. Óriás méretű leveleiről kapta a nevét. Lassan nő és hosszú életű – akár 350 évig is élhet.

ELSŐ OSZTÁLYÚ FAANYAG

A nagylevelű mahagóni vöröses színű fája évszázadok óta rendkívül értékesnek számít. A faanyagot bútorok, hajók és hangszerek készítéséhez használják, ami alapvető jövedelmet biztosít a helyi lakosoknak. Azonban annyi fát vágnek ki (lásd lent), gyakran illegálisan, hogy öt éven belül kihalhat a faj.

A nagylevelű mahagóni levelei akár 50 cm hosszúságúra is megnőhetnek.

ADATOK

HELYSZÍN: KÖZÉP- ÉS DÉL-AMERIKA

VADON ÉLŐ PÉLDÁNYOK

SZÁMA: NEM ISMERT

VESZÉLYEZTETŐ TÉNYEZŐ:

TÚLZOTT KITERMELÉS

ERDŐIRTÁS

A nagylevelű mahagóninak fontos szerepe van az erdei ökoszisztémában. Kivágása számos következménnyel jár. A fa gyökerei megkötik a talajt. Ha a gyökérzet eltűnik, a talajerózió következtében a talaj belemosódik a környező folyókba. Ez károsítja a folyó állatainak élőhelyét, többek között az óriásvidráét (lásd jobbra).

VÉDETT FÁK

A nagylevelű mahagóni 2003 óta szerepel a Washingtoni Egyezmény (CITES) II. függelékében. A CITES-ben (Veszélyeztetett vadon élő állat- és növényfajok nemzetközi kereskedelméről szóló egyezmény) a szerződő államok megállapodnak, hogy a kereskedelem nem fenyegetheti a veszélyeztetett fajok túlélését. A faanyag kereskedelme gondosan ellenőrzött, értékesítése engedélyhez kötött.

SÜRGÖS BEAVATKOZÁS

A Föld fái kampány (Global Trees Campaign) egy nemzetközi kezdeményezés, amely a világ legveszélyeztetettebb fafajainak megmentését tűzte ki célul. Belize-ben a helyi természetvédőkkel dolgoznak együtt a nagylevelű mahagóni és más veszélyeztetett fajok megmentésén. Természetvédelmi öröket képeznek ki, hogy azonosítsák és felmérjék a fákat. Belize-ben egy faiskola is létesült.